

מרשם בדוק לבניית בתים מחול

יאנוש קורצ'אק, סיפורי הקייטנות. כרך ג,
בתוך: יוזקים, ישקים ופרנקים, פרק חמישי עמ' 115-119
תרגום: אורי אורלב

במחזור הקודם נבנה מבצר מטיל אימה על הגבעה בצל אגס הבר. למרות שכבר עברו שבועיים מאז הקרבות האחרונים וגשמים שירדו מפעם לפעם מאז שטפו את המבצר הגאה – הסוללות והתעלות שלו נשמרו היטב; עדיין מזדקר לעין התל של סגן-אלוף סוחטה, וגם חלק של המצודה הראשונה וכל המצודה השנייה והנערים למדו "לצלול" מן הסוללות ולשחות כאן בחול.

ובדיוק כאן, במקום שהיו הקרבות הקשים, בנו הבנאים הראשונים, בָּנָן, אִיוֹנִיצְקִי וסְלוֹטְבִּינְסְקִי את בית החול הראשון, הקיפו אותו בגן עשוי מענפים קטנים ופרחים וגידרו אותו בגדר של מקלות. הבית היה פרימיטיבי מאוד: לא היו לו דלתות, לא חלונות ולא ארובה. אך אין זה פוגע בזכות הראשונים של בנאינו. גם הקטר הראשון ומכונת הדפוס הראשונה היו גמלוניים ורק אחר כך עבדו דורות רבים של ממשיכים בשכלול ההמצאות.

למעשה לא היו בָּנָן, אִיוֹנִיצְקִי וסְלוֹטְבִּינְסְקִי הממציאים. השמועה אומרת, שכבר בוורשה זכתה בניית בתי החול לתהילה רבה. למשל בְּנוֹבָה פְּרָגָה בנו פעם נערים את יֶסְנָה גוֹרָה כולה, לא שכחו אפילו את כדורי התותחים של השוודים, מפני שתקעו בחומת בית המנזר בְּצִ'נסְטוֹחוב דובדבני בר.

אך אי אפשר להמעיט בזכויותיהם אחרי שהצליחו לעורר בְּוִילְהֶלְמוֹבְקָה הרחוקה את להט ההתלהבות לבנייה.

אין בידי די נתונים כדי לקבוע בוודאות, אך אני מעלה השערה שֶׁבְּתֵי החול הפכו להיות במשך הזמן סוכות ענפים מפוארות כל כך שגם הרועה השתמש בהם כדי להסתתר משרב ופעם אחת אפילו בשעת סערה.

המשחק בבתי חול, המשחק המשותף הראשון בשטח משותף, עבר את כל שלבי ההתפתחות במשך שלושה ימים: התחלה, פריחה וסוף.

שמרתי את המרשם הבדוק לבניית בתי חול ואביא אותו כאן בשלמות, כדי שישרת את ההיסטוריון בעתיד, כאשר יבקש לכתוב את תולדות הגבעה בצל אגס הבר:

"לוקחים ערימת חול ומהדקים אותה בטפיחות. אחרי שהחול מהודק מחליקים את הערימה. את החול יש לקחת מן העומק, מפני שלמעלה הוא יבש ומחול יבש אי אפשר לעשות שום דבר, כי הוא נשפך, ומגדל אף פעם לא יחזיק מעמד. אחרי שהערימה מהודקת ומוחלקת הכל תלוי בשאלה מה רוצים לעשות. דלתות ומסגרות של חלונות עושים ממקלות, ולקישוט המגדלים אפשר לקחת אצטרובלים פשוטים, או טוב יותר ירוקים. הבית יחזיק מעמד יותר זמן בְּצֶל (פרנק פְּשִׁיבִּילְסְקִי).

ביום הראשון חפרו בידיים, ביום השני השמיע המחנך נאום משעמם שצריך להיזהר מאוד – ונתן להם חמישה אֶתִים לניסיון.

לבתי החול יש כבר דלתות, חלונות וארובות – אך לא די בכך.

בְּדוֹן העמיד צלב משני מקלות, קשורים בעשב, ליד הבית שלו וכולם התחילו להעמיד צלבים ליד בתי החול שלהם.

פּוֹגְלוֹד חפר ליד בית החווה שלו באר והתקין מנוף להעלאת מים, וּשְׁיִנְקֶבִיץ', המכֻנָּה צועני, שכלל את הבאר שלו כשתלה בקצה המנוף אצטרובל על חוט של עשב כדי שישמש דלי.

קָרְס כיסה את הגג בעלי ליבנה ובמשך שעה שלמה שלטה אופנת גגות הליבנה.

לגן של קוֹבֶלְצִיק נכנסה נמלה והלכה בדיוק לאורך השביל.

- הנה נמלה. איך שהולכת לה.

- קשה לה, מסכנה, ללכת על החול.

- אז תביא אותה לעשב.

- טיפש. בעשב עוד יותר קשה.

- אוי, איזה רגליים שיש לה. אוי, עולה על הסוללה.

- תיפול. – לא תיפול. – נפלה. – או, נפלה.

- תן, אני אנגב אותה מפני שהתמרחח בחול.

- לך, איך תנגב נמלה, תנגב ממנה את העור.

- לנמלה יש עור?

אין ספק שנמלים היו נכנסות עכשיו לאופנה, אלמלא קרליצקי, שבנה מצודה עם גשר מתרומם.

מיד התחילו כולם לבנות מצודות מבוצרות כשהם מתחרים בשכלול גשרים מתרוממים. שרשראות וכבלים לגשרים קלעו הנערים מקני סוף; קרשים עשו ממקלות.

חֲבֻלָּסְקִי היה הראשון שחפר מתחת למבצר מנהרה עם שלוש יציאות. ברור שבמבצרים חייבות להיות מנהרות. התחילה עבודת שיפוץ של הארמונות הישנים והפיכתם לארמונות חדישים עם מנהרות ובשעת העבודה היו כמה התמוטטויות.

- והרי אמרתי שיתמוטט.

- מפני שאתה עומד לנו על הראש ומדבר.

- אני לא מדבר, רק שמנהרות צריך לחפור בצורה אחרת.

- בטח, אחרת.

- אז לך ותראה איך עושים יסודות.

עכשיו נכנסו לאופנה בתי תפילה ליד הארמונות וצריחי האצטרובלים.

- ארבעים ושניים אצטרובלים מצאתי – אומר פֶּרְקֹבֶסְקִי הקטן כשהוא שופך אותם מכיסו ומכובעו.

- ואני מצאתי אגסי בר קטנים לכדורי תותן.

- תראה. תראה איך שאתה. תן אחד.

- תראו אותו, ישר אני רץ לתת לך.

- ואלה באמת אגסי בר אמיתיים? – שואל מישהו בחוסר אמון.

- ואולי מזויפים?

בעליהם של פירות הבר מצא מיד שותפים לבניית מבצר עם צריחים, סוללות, תעלות מגן, מנהרות, גשר מתרומם ועם מחסן תחמושת. אגסי הבר יאוכסנו ליד הכניסה למחסן התחמושת.

שכלול חדש!

זְלִינְסְקִי בנה כפר שלם עם כנסייה, וברחוב הראשי רואים פנסים. תקע אצטרובל על מקל והפנס מוכן. כל כך פשוט, והרי כל כך מאוחר נולד הרעיון.

לְגֹבֶסְקִי הכניס לאופנה את המדרגות הראשונות ומאותו רגע חייבת היתה להיות לפחות מדרגה אחת בכניסה, גם לבתי הכפר הפשוטים ביותר.

אין חשש שבשעת הבנייה הכל יתנהל על מי מנוחות.

קרוליק מקבוצה ג' רב עם בן זוגו בשעה שבנו מגדל שמירה.

- כאן צריכים חור.

- לא צריך חור.

- ומאיפה יירו?

שקע קרוליק במחשבות, אך מכיוון שלא אהב לוותר אמר:

- יירו מהגג.

חוסר ההגיון שבדבריו היה יותר מדי גלוי לעין ובן זוגו של קרוליק הסתבך עם קרוליק במכות והמבנה המפואר שהוקם בעמל כה רב קרס תחתיו.

פעמים רבות נוכחו הבנאים לדעת, שהסכמה מגדילה דברים פעוטים, ומחלוקת הורסת דברים גדולים, כפי שאומר הפתגם הלטיני.

היו כאלה שאתי החפירה הביאו להם תועלת, מפני שאפשרו להם לחפור יותר עמוק והיו להם חומרי בנייה לחים יותר. לאחרים האתים רק הפריעו בעבודה, מפני שהיו עילה לסכסוכים. היו כאלה שאגרו חול במשך זמן רב ולא עשו בו שימוש; אחרים עשו מעט, אבל היה להם הרבה חול בתוך האוזניים ומתחת לגופייה; והיו גם כאלה, שבמקום להפשיל שרוולים ולגשת לעבודה, העדיפו להתהלך בין חבריהם ולהעביר ביקורת על עבודתם.

- הבית הזה נראה כאילו שייפול עוד רגע. – החלונות עקומים, השער רחוק מדי.

- אל תדחוף את האף.

היו כאן נערים חרוצים וצנועים, יוצרים מקוריים וחקיינים, שקדנים וחסרי סבלנות – וסתם טפילים. ביום השני הגיע העיסוק בבתי החול לשיא. ביום השלישי התעסקו בהם רק הקטנים; המבוגרים יותר רקמו תוכניות חדשות.

השמש ייבשה את החול והארמונות המפוארים והבקתות הצנועות החלו לקרוס. התרוקנה הגבעה בצל אגס הבר, אך לא לזמן רב.

